

Noget om hovedrengøring

Prædiken til 3. søndag i fasten

I Det er marts måned; foråret så sagte kommer; solen er igen i tiltagende. For mig er der en ting, der hører foråret til – nemlig forårsrengøring. Jeg kan huske, hvordan det som barn var min opgave at banke vinterens støv af puder og hynder ude i haven, mens min mor gjorde rent inden døre for at komme edderkoppespindet til livs. Også i dag, hvor jeg selv har fået hus at holde, får jeg hvert forår en ubændig trang til at gøre hovedrent. Måske det er solen, der nu står højere på himlen og sender et anderledes skarpt lys ind ad vinduerne. I det klare skin kommer skidtet i krogene og nullermændene under sofaen pludselig til syne. Og man kan ikke rigtigt være nogen steder, før der er muget og luftet ud.

II Men hvorfor nu al den snak om forårsrengøring? Jo, det fordi forårstiden her i kirken også er en slags hovedrengøring, hvor vi forbereder os på forårets store højtid: Påsken. Ifølge traditionen er fasten tiden, hvor man vender blikket indad og prøver at skærpe opmærksomheden på sit indre liv og komme skidtet til livs. Af samme årsag er fastetiden også den tid, hvor mange dæmoner kommer op til overfladen. Dér, hvor lyset falder, træder smudset jo tydeligere frem. Dér, hvor sandheden kommer for en dag, finder vi måske ud af, at vi har levet på en løgn. Og det kan gøre smerteligt ondt at indse. Hver gang vi hører om, at Jesus uddrev en dæmon, skete det da heller ikke uden kamp. Det fortælles gang på gang, at hvor Jesus kom frem, blev underverdenens mørke kræfter provokeret; dæmonerne begyndte at hyle op og rev og sled i de stakkels mennesker, indtil de omsider opgav og gav slip. For om Jesus fortælles det, at han ER lyset. Mørket måtte vige, hvor han kom.

III Nu lyder det måske forkert i vore moderne ører at tale om dæmoner og onde ånder. Ikke desto mindre kender alle mennesker til dæmonernes ødelæggende kræfter, vil jeg vove at påstå. De, som splitter os ad. Såvel sygdomme og ulykker som de sorte tanker ikke mindst, der formørker vores sind. At der findes mangt og meget, der vil stå livet, livsmodet og glæden imod – det er en erfaring, mange gør sig helt fra små.

Når vi i dag hører om den stumme, der blev helbredt af Jesus - ja, så er det da også i betydningen, at dette menneske var træt af livet, sat udenfor det fællesskab, som ordene skaber mellem mennesker. I Bibelen forstås dét at kunne tale nemlig som noget godt – i betydningen at tale godt og smukt, at lovprise og lovsynge og i det hele taget at lade sin stemme lyde. At være stum er så det modsatte. Det er at klappe i, fordi der ikke længere synes at være noget godt at sige om nogen eller noget. Det er at værre spærret inde i isolation. Og sådan fastholder kristendommen os på disse to magter, der hele tiden kæmper om overmagten: Det gode og det onde, Gud og Djævel, lys og mørke – kald det, hvad du vil. Et ingenmandsland findes ikke. Der er umuligt at være neutral. For som Jesus siger i dag: *Den, der ikke er med mig, er imod mig*. Dvs. at ingen kan sige: ”Bland mig udenom” – for kampen mellem det gode og det onde udspiller sig i lige så høj grad i hver eneste af os som i den verden, der omgiver os.

IV Men hvem har så overmagten, kunne man spørge sig? Hvad er lettest at tro på? Ja, umiddelbart er det i hvert fald let at få øje på det sidste. Det, som fylder i avisoverskrifterne: Vold og terror, sygdom og sult, ulykker og naturkatastrofer. Foruden det, der fylder i os selv: angst og bekymring, mismod og misundelse, vrede og skuffelse. Men gudskelov er der også meget godt og glædeligt at pege på. Som nu den stumme, der blev hentet ud af sit mørke ud i lyset igen. Og måske det netop var den bibelfortælling, Susanne Bier havde i tankerne, da hun i 2004 lavede sin fantastiske film *Brødre* med Ulrich Thomsen og Nikolai Lie Kaas i titelrollerne. Storebroderen lever i en harmonisk familie med kone og 2 små piger. Han er i hæren og står overfor at skulle sendes til Afghanistan. Lillebroderen er derimod en meget uharmonisk type, som de mørke kræfter ofte løber af med. Og filmen begynder da også med, at storebroderen holder foran fængslet og henter lillebroderen, som har afsonet en dom for vold. Men de to brødre har det godt med hinanden. Der er et godt og varmt venskab dem imellem, selv om bølgerne går højt af og til. Men så sker der dét, at storebroderen slås i stykker. Kort efter sin ankomst til Afghanistan bliver han taget til fange og sættes i en helt forfærdelig fangelejr. Han kommer til at sidde med en dansk medfange, som er ved at knække under den psykiske tortur.

I ugevis holdes de hen i usikkerhed om deres skæbne. Men storebroderen er en toptrænet militærmand, som heldigvis forstår at trøste sin medfange lidt. En tidlig morgenstund hives de ud af cellen, og storebroderen får ordre på at slå sin medfange ihjel, hvis han selv vil beholde livet. Og sat i denne frygtelige situation vælger storebroderen livet og sin familie derhjemme. I afmagt og grufuld desperation slår han sin medfange ihjel. Kort tid efter overmandes lejren af danske tropper. Og storebroderen vender hjem til sin familie.

Men noget er sket med ham. Han er blevet stum. Han kan ikke tale, Jo, det kan han godt. Men ikke om dét, som ligger ham dybest på sinde, nemlig hans skyld. Han er blevet stum i den forstand, at hans ugerning fuldstændigt har bemægtiget sig hans sind. Han er blevet besat eller overtaget af alt det onde og forfærdelige, han har oplevet. Og da han lægger låg på og ikke vil tale om det, er det, som Jesus siger: At hvis man fortrænger en ond ånd af sit sind, så kommer der bare syv andre. Og dette bliver meget værre for det menneske end det første. Hvilket lige nøjagtigt sker for storebroderen. Den sorte dæmon i hans indre, der hedder Afghanistan har han lukket ned for. Og dermed bliver der rum for alle dæmonens grimme følgesvende. Han begynder således at blive jaloux på sin lillebror, råbe af sine børn og slå ud efter sin kone. Dæmonerne løber fuldstændigt af med ham. Og en dag går han helt grassat og splitter hele huset af; råber og skriger af kone og børn, frådende og i blinde: ”Jeg slår jer ihjel, jeg slår jer ihjel”. Politiet bliver tilkaldt, og han ender på en lukket institution.

Men her ender Susanne Biers film heldigvis ikke. Der er håb endnu – for den, der tør tale ud. For til sidst i filmen kommer hans kone hen på institutionen, sætter sig på bænken hos ham og siger så: ”Nu er det nu. Nu **skal** du fortælle, hvad du oplevede i Afghanistan”. Og han begynder at sitre og så at hulke – højere og højere. Og lige nøjagtigt dér slutter filmen. Med håb. Håb, fordi dét, som var så tyngende i hans sind nu kommer frem – høres og modtages i kærlighed og respekt af hans kone. Håb, fordi han nu kan begynde at leve med det, han har gjort. Sådan forstår jeg i hvert fald slutningen.

V Den stumme, som vi har hørt om i dag - og storebroderen i Susanne Biers film - har begge på voldsom vis oplevet dét, som kan tage glæden fra et menneske. Men mindre målestok kan også gøre det. Meget få af os går jo igennem livet uden at opleve dét, som kan løbe af med os. Det være sig ganske almindelige og helt sunde følelser som de mere ekstreme situationer, hvor man ikke mere er herre i eget hus, og ens følelser og tanker bliver sygelige. Djævelen har som bekendt mange ansigter eller rettere - masker. De livsødelæggende kræfter arbejder jo nemlig gerne i det skjulte, hvor de lige så stille lukker den dør, der er mellem os og det liv, som er vores at leve. Det liv, som vi er bestemt til at leve i frihed, åbenhed og tillid til vores omgivelser. Ganske som vi selv har prøvet at se hjælpeløst til, når nogen, vi holdt af, lukkede sig inde uden hverken at ville tale eller høre. Vi vælger med andre ord sjældent frit mellem det gode og det onde. Vi kan nok *forsage Djævelen og alle hans gerninger og alt hans væsen*, som vi gør det i trosbekendelsen, men det var kun tomme ord, hvis ikke Gud stod inde for os; hvis ikke Gud føjede sit Ord til vores, som han gjorde det langfredag, da Jesus steg helt ned i dødsriget for også dernede i de dybder, som vi slet ikke kender til eller har sprog til at udtrykke, at lyse de onde ånder ud. Sådan bruger Gud jo kærlighed, nåde, tilgivelse, accept og varme som våben mod alle underverdenens mørke kræfter. Og sådan ejer vi mennesker også kærlighedens forvandlende kraft, når vi blot vil tale med hinanden, lukke op og lukke ind. Det behøver slet ikke være mange ord eller fine ord. Når bare vi meddeler os til hinanden på den ene eller den anden måde, da er vi ikke overladt til os selv. Da har vi muligheden for at fylde tomrummet med det gode og lukke de sorte tanker ude. Ikke sådan at forstå, at vi nødvendigvis bliver helbredt, men sådan, at livet bliver langt større end dét, som vil det til livs. Sådan at fortvivlelsen over tilværelsen må vige for glæden ved overhovedet at være til. Glæden ved foråret, der så sagte kommer. Ved solen, der igen er i tiltagende.....

Salmer:

376 Lyksaligt det folk, som har øre for klang
 300 Kom, sandheds Ånd! og vidne giv
 292 Kærligheds og sandheds Ånd!
 736 Den mørke nat forgangen er
 634 Du ved det nok, mit hjerte

